

บกพร่องทางด้านร่างกาย

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับบุคคลที่มีความบกพร่องทางด้านร่างกาย หรือสุขภาพ

บุคคลที่มีความบกพร่องทางด้านร่างกายหรือสุขภาพ หมายถึง บุคคลที่มีอวัยวะไม่สมส่วน อวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งหรือหลายส่วนขาดหายไป กระดูกและกล้ามเนื้อพิการ เจ็บป่วยเรื้อรังรุนแรง มีความพิการของระบบประสาท มีความลำบากในการเคลื่อนไหว

สาเหตุของความบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพ

1. สาเหตุระหว่างมารดาตั้งครรภ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน 3 เดือนแรก ถ้ามีความผิดปกติในระยะนี้อาจทำให้ทารกที่คลอดออกมามีความพิการได้ ตัวอย่างเช่น มารดาเป็นหัดเยอรมัน

2. สาเหตุโรคทางพันธุกรรม มีการถ่ายทอดความผิดปกติมาทางสายเลือด เด็กในครรภ์อาจด้อยไม่แรงหรือไม่ดี เนื่องจากมีความผิดปกติของร่างกาย เช่น มีภาวะโรคไขสันหลังฝ่อ โรคข้อติดยึดหรือเป็นอัมพาตของขา เนื่องจากมีความผิดปกติของการสร้างกระดูกสันหลังที่มาห่อหุ้มไขสันหลังในระดับสูง

3. ความผิดปกติระหว่างคลอดหรือหลังคลอด ภาวะแทรกซ้อนระหว่างการคลอด เช่น คลอดยาก คลอดโดยการ ใช้เครื่องมือ หรือผ่าตัดคลอด คลอดท่าก้น คลอดก่อนกำหนด หรือหลังกำหนด เด็กมีปัญหาเรื่องการหายใจหลังคลอดหรือมีเลือดออกในสมอง ทำให้มีความผิดปกติของสมอง เด็กอาจจะหายใจลำบาก ตัวอ่อนปวกเปียก ไม่กลืนนม มีอาการชักหรือซึม เด็กที่คลอดก่อนกำหนดมีน้ำหนักตัวน้อย เป็นสาเหตุของสมองพิการชนิดเกร็งได้ ส่วนเด็กที่มีน้ำหนักตัวมาก อาจได้รับอันตรายระหว่างคลอด ทำให้เกิดการบาดเจ็บ

ลักษณะของโรคที่ทำให้เกิดความบกพร่องทางร่างกาย ที่พบบ่อย ได้แก่

1. ซีรีบรัล พัลซีส (Cerebral Palsy) หรือกลุ่มสมองพิการ เป็นภาวะความผิดปกติของท่าทางและการเคลื่อนไหว ซึ่งอาจเกิดจากพยาธิในสมอง ในช่วงที่สมองกำลังเจริญเติบโตภายใน 8 ปีแรก แต่ถ้าเด็กมีความพิการทางสมองหลังช่วงอายุนี้นี้จะไม่เรียกว่า (Cerebral Palsy) เด็กจะมีความผิดปกติของการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อปาก แก้ม ลิ้น ใบหน้า แขน ขา ลำตัว มีการพัฒนาปฏิกิริยาการตอบสนองต่างๆของร่างกายผิดปกติไม่เป็นไปตามวัยกล้ามเนื้อเกิดการหดสั้นและดึงให้ข้ออยู่ในลักษณะงอ หรือผิดปกติ แบ่งเป็นกลุ่มใหญ่ได้ 2 กลุ่ม

1.1 กลุ่มเกร็ง (Spastic) เด็กมีกล้ามเนื้อเกร็ง เคลื่อนไหวช้า อาจมีอาการมากกว่าแขน หรือมีความผิดปกติครึ่งซีก หรือผิดปกติทั้งตัว ทำให้ควบคุมกล้ามเนื้อ คอ ลำตัว แขน ขา ไม่ได้

1.2 กลุ่มการเคลื่อนไหวผิดปกติ(Dystonia) เด็กไม่สามารถควบคุมการเคลื่อนไหวให้อยู่หนึ่งได้ จะมีการแสดง สีหน้า คอบิด แขนงอ พุดลำบาก กลืนลำบาก อาจมีการกระตุกอย่างรวดเร็ว

2. กลุ่มเด็กที่มีความผิดปกติที่ไขสันหลัง

กลุ่มที่ 1 ได้แก่ กลุ่มที่มีความผิดปกติระหว่างการพัฒนาร่างกายในครรภ์ กระดูกสันหลังที่ห่อหุ้มไขสันหลังไม่เชื่อมติดกัน ทำให้มีการคั่งรั้งของกระดูกไขสันหลัง บางครั้งมีน้ำในสมองเพิ่มด้วย เด็กมีอาการ ขาอ่อนแรง ไม่มีความรู้สึก ควบคุมการขยับถ่ายไม่ได้

กลุ่มที่ 2 เกิดภายหลังอุบัติเหตุต่อกระดูกสันหลังและไขสันหลัง ความรุนแรงขึ้นอยู่กับระดับความบาดเจ็บ

**เด็กทั้ง 2 กลุ่มนี้มีความเสี่ยงต่อการเกิดแผลกดทับ ...และสูญเสียหน้าที่การทำงานของไต ทำให้ไตวายได้

3. กลุ่มแขนขา อาจเป็นแต่กำเนิด หรืออาจจากอุบัติเหตุ หรือมะเร็งของกระดูก ทำให้สูญเสียแขนขาภายหลัง

4. โรคลีโพลิโอ เกิดจากการติดเชื้อไวรัสที่ไขสันหลัง ทำให้กล้ามเนื้ออ่อนแรงเป็นอัมพาต

5. ความพิการอื่นๆ ได้แก่ โรคทางพันธุกรรม ขออักเสบ ข้อติดยึด กระดูกสันหลังฟ่อ กล้ามเนื้อพิการ โรคกระดูกเปราะบาง เป็นต้น

การป้องกันความบกพร่องทางร่างกาย หรือ สุขภาพ

1. ป้องกันการเกิดโรคภัย หรือความเจ็บป่วย การส่งเสริมให้มีสุขภาพอนามัยที่แข็งแรง หลีกเลี่ยง สารพิษ เช่น บุหรี่ สุรา สารเสพติด

2. การป้องกันการเกิดความบกพร่อง โดยการค้นหาโรคและให้การดูแลแต่เนิ่นๆ เช่น การตรวจสุขภาพมารดาก่อนตั้งครรภ์ การรักษาควบคุมอาการของโรค

3. การป้องกันการไร้สมรรถภาพ และการเสียเปรียบทางสังคม เมื่อมีความพิการเกิดขึ้น ต้องให้การรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ เพื่อให้ผู้พิการสามารถช่วยตนเองได้ และดำรงชีวิตได้เท่าเทียมคนปกติเจ็บต่อสมองและไขสันหลัง

แนวทางและฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กบกพร่องทางร่างกาย

1. ตรวจพบและให้การฟื้นฟูแต่เนิ่นๆ ยิ่งพบความผิดปกติได้เร็วเท่าไรยิ่งดี

2. ป้องกันไม่ให้เกิดความพิการเพิ่มมากขึ้น หรือทำให้เกิดพิการซ้ำซ้อน โดยการเอาใจใส่เด็กที่มีประวัติการตั้งครรภ์ผิดปกติ คลอดผิดปกติ หรือมีความผิดปกติหลังคลอด ให้ได้รับการดูแลจากแพทย์

3. ให้การฟื้นฟูโดยเร็ว โดยทีมสหเวชศาสตร์ ประกอบด้วย แพทย์เวชศาสตร์ฟื้นฟู นักกายภาพบำบัด นักกิจกรรมบำบัด นักอรรถบำบัด พยาบาล นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา ช่างกายอุปกรณ์ นักนันทนาการและแพทย์สาขาอื่นๆ ได้แก่ จิตแพทย์ กุมารแพทย์ ศัลแพทย์กระดูกและข้อ เป็นต้น

การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์

1. การให้ยารักษาอาการผิดปกติ เช่น อาการเกร็ง อาการชัก

2. การทำกายภาพบำบัด เพื่อลดการเกร็ง กระตุ้นพัฒนาการของเด็ก

3. การทำกิจกรรมบำบัด ฝึกการใช้มือ ใช้อุปกรณ์ ฝึกการเคี้ยว ฝึกกิจวัตรประจำวัน

4. การฝึกพูด เพื่อให้เด็กสามารถติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้

5. การฝึกขับถ่ายให้เป็นเวลา

6. ดูแลป้องกันไม่ให้เกิดแผลกดทับ

7. ให้กายอุปกรณ์ เพื่อช่วยพยุงข้อ และกล้ามเนื้อ ให้อวัยวะเทียม เช่น แขน ขา เทียม รถเข็น

8. การฉีดยาเพื่อลดเกร็ง

9. การผ่าตัด เพื่อแก้ไขความพิการที่ไม่สามารถแก้ไขด้วยวิธีอื่นๆได้

10. ให้การฝึกพื้นฐานทางการกีฬา และนันทนาการ เพื่อส่งเสริมสมรรถภาพของร่างกาย